

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ṿa-yiḳra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

זכ יתקרב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

תרגום אשכנזי

ב ח ק ת י כו

כז (א) וידבר יהוה אל משה
לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם איש כי יפלא נדר
בערכך נפשת ליהוה: (ג) והיה

כז (א) דער עוויגע שפראך
צו משה, וויא פאל=
געט: (ב) רעדע מיט דען קינד=
דערן ישראל'ס אונד זאגע
איהנען; ווען יעמאנד איין
בעזאנדערעם געליכדע טהוט,
דיא שעטצונג געוויססער פער=
זאנען, דעם עוויגען צו עהרען, פאן זיינעם פערמעגען אויס צו זעטצען; (ג) בעטריפפט דיא

ערכך

זאנען, דעם עוויגען צו עהרען, פאן זיינעם פערמעגען אויס צו זעטצען; (ג) בעטריפפט דיא

שעט=

תרגום אונקלוס

ר ש י

כז (א) ומלילי עם משה למימר: (ב) מליל
עם בני ישראל ותימר להון גבר
ארי יכרש נדר גפורסן נפשחא קדם יי:

כז (ב) כי יפליא. יפרש בפיו: בערכך
נפשות. ליתן ערך נפש לומר ערך
דבר שנקשו תלויה בו עלי: (ג) והיה ערכך
וגומר. אין ערך זה לשון דמים אלא בין
שהוא

ויהי

ב א ו ר

ישראל, כאמרו ויקח ספר הנרות ויקרא באזני העם וגו', ויקח משה את הדם וגו' ויאמר הנה
דם הנרות אשר נרת ה' עמכם על כל הדברים האלה (שמות כ"ד ז' ח'), היה הנרות על
החקים והמשפטים האלה שהיו ביד משה, שלמדום כלם בננואה נבט נשמת משה המיוחדת מכל
הנשמות שלפניו ושלאחריו לקבל אור התורה בננואה, כמו שפרשנו (פרשה א' ח'), ואז נאמרו
לו גם התוכחות האלה, ועל הכל נכרת ברית:

כז (ב) איש, גם אשה בכלל: כי יפלא, פירש"י ז"ל יפירש בפיו, גם ראב"ע ז"ל סי' יפליא, יפירש ויבאר,
וכן אמר רש"ם ז"ל יבדיל כמו לשון מפרש, שהנודר לריך לפרש באיזה ענין הוא נודר, וכמה
הוא נודר, וכבר גלינו דעתנו בפירוש לפלא נדר או נדבה (פרשה כ"ב כ"ח), כי מה טעם לומר
שיפרש דבריו, וכל נודר ונודך מפרש, אבל נכתב על המפליג לנדור מלשון הפלאה וזרות, ועם
כתוב על הנודר עולה ושלמי מודה כאחת, והוא בפעל, וכאן בבנין הנכד הנוסף בעבור הפלאת
הנדר וזרותו, שנודר ערך נפשות, כי מנהג הנודרים שידרו עולה ושלמים, או ממון לבדק
הבית, וכן נאמר בזויר כי יפליא לנדור נדר גויר (במדבר ו' ב'), שיש בו זרות שמזיר עלמו
מן היין, ודומה להן והפלאה' את מכותך וגו' (דברים כ"ח כ"ט), בעבור הפלגת המנהג וזרותה,
וכן כאן כי יפליא נדר, שאין הפלאת הנדר ערב לפני השם ב"ה, שהרי אמרו רבותינו ז"ל
שזיר מוטא הוא שיער עלמו מן היין, וכן המפליא נדר נפשות, שאם רוכה לתת דבר לבדק
הבית, ראוי לו שידור כסף או זהב לא ערך נפשות, ולכן ישנו בעיני דברי ראב"ד ז"ל שאמר
בהשגותיו (הלכות ערכין וזרמין פ"ג ע') שקצרכין הם בעין קנס, כשליש כסף של עבד, וכמו
שנדבר עוד בזה: נדר, הערכין הם נדרים גמורים, שחייב עליהן מאוס לא יחל דברו, ולא
תאחר לשלמו ומאוס כל היוכל מפיו יעשה: בערכך נפשות לה', מה היא ההפלאה והזרות שנודר
לתת לה' ערך נפשו, ומלת בערכך, פי' רש"י ז"ל כמו ערך, ובפל הכפי"ן לא ידעתי מאיזה
לשון הוא, ורש"ם ז"ל אמר שני הכפי"ן כפל הוא, כמו שתאמר מן אדום אדמימות, ומן לבן
לכמונית, ואין הקדון דומה לראיה, ששם מורה על ההפלה, וכמו שפרשנו (פרשה י"ג ז"ט)
וכן כלם, ולא יתכן לומר כן על בערכך. וראב"ע ז"ל כתב י"א כי הכ"ף לנכח הכהן וכבר
כתבנו על פירוש מלה זו (פרשה ה' ע"ז) שהוא לנכח הב"ד והנשיא, שהמטבע מיושר על פיהן,
ויותר נראה בעיני שהיא מלה מורכבת מן ערך ומן כה או ככה, או כשמוש כף הדמיון,
כמו אין כאל (דברים ל"ג כ"ו), וענינו לפי שכל ערך עורך דבר אל דבר אחר, שאומר הרי
עלי ערך פלוני, ודעתו לתת בערכו כסף או זהב לבית ה', משמשת המלה הזאת על הענין
כלו ערך כך, וכמו שהולך ומפרש: (ג) והיה ערכך, אם יהיה נדר של הנודר הזה על זכר שהוא

ה מ ע מ ר

כז (ב) בערכך, עיין-מה שכתב יד ידי מהר"ם לנדא בפתרון המלות שלו.

עֲרֵבָה הַזֵּכֶר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
 וְעַד בֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֲרֵבָה
 חֲמִשִּׁים שֶׁקֶר כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל
 הַקֹּדֶשׁ: (ד) וְאִם-נִקְבְּהָ הִוא וְהָיָה
 עֲרֵבָה שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל: (ה) וְאִם מִבֶּן-
 חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה
 וְהָיָה עֲרֵבָה הַזֵּכֶר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים
 וְלִנְקֵבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים: (ו) וְאִם
 מִבֶּן-הַדֵּשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים
 וְהָיָה עֲרֵבָה הַזֵּכֶר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים

שעטצונג איינע מאַננספערזאָן
 פֿאַם צוואַנציגסטען ביז אַם
 זעכציגסטען יאהרע, זאָ ווירד
 דיא שעטצונג אויף פֿינציג
 שקל זילבער געזעטצט, נאָך
 דעם שקל דעם הייליגטהומס;
 (ד) איזט עס אַבער איינע פֿרוי=
 עננספערזאָן, זאָ ווירד דיא
 שעטצונג אויף דרייסיג שקל
 געזעטצט. (ה) ווען דיא פֿער=
 זאָן צווישען פֿינף יאהרען אונד
 צוואַנציג יאהרען אַלט איזט,
 זאָ ווירד דיא שעטצונג דער
 מאַננספערזאָן אויף צוואַנציג
 שקלים אונד דער פֿרויענס=
 פֿערזאָן אויף צעהן שקלים גע=
 זעטט. (ו) איזט זיא אַבער

פֿאַן איינעם מאַנצטע ביז פֿינף יאהרען, זאָ ווירד דיא שעטצונג דער מאַננספערזאָן אויף
 פֿינף

תרגום אונקלוס

ר ש י

(ג) ויהי פורסגיה דדכרא מבר עשרין שנין
 ועד בר שתין שנין ויהי פורסגיה חמשין
 סלעין דכסף בסלעי קודשא: (ד) ואם
 נקבה היא ויהי פורסגיה תלתין סלעין:
 (ה) ואם מבר חמש שנין ועד בר עשרין שנין ויהי פורסגיה דדכרא עשרין סלעין
 ולנקבתא עשר סלעין: (ו) ואם מבר ירחא ועד בר חמש שנין ויהי פורסגיה דדכרא

שהוא יוקר גין שהוא זול כפי שניו הוא
 הערך הקלוב עליו בפרשה זו: ערכה -
 כמו ערך וכפל הכס"ף לא ידעתו מאיזה
 לשון הוא: (ה) ואם מבר חמש שנים - לא
 שיהיה הנודר קטן שאין בדבריו קטן כלום
 אלא גדול שאמר ערך קטן זה שהוא בן חמש
 (ה) ואם מבר חמש שנין ועד בר עשרין שנין ויהי פורסגיה דדכרא עשרין סלעין
 ולנקבתא עשר סלעין: (ו) ואם מבר ירחא ועד בר חמש שנין ויהי פורסגיה דדכרא

חמש

ב א ו ר

מבן עשרים שנה עד זכר שהוא בן ששים שנה, שאמר עליו יהא ערכו עלי לשלם כנה, או בערכו לבית
 ה': והיה ערכך וגו', ערך כך שנדר זה האיש, יהיה חמשים שקל כסף בשקל הקדש, ואל תאמר
 ערך נפש אדם לא יערוך אס כל הון ביתו יתן, אלא כפי המפורש בענין, והטעם לפי שאין
 אפשר לשלם דמים בערך נפש אדם, ולכן אין הקבנה המפורשת בענין ערך דמים ממש, אלא
 כמו שנחבנו בשם הראב"ד ז"ל שהוא בעין קנס כמו שלשים שקלים של עבד, ואינו דומה לאומר
 דמיו עלי, שהכונה מה שאחרים רוצים ליתן לקנותו לעבד, ושמן אותו בעבד הנמכר בשוק,
 וכן כריך לשלם, אס שיה אלק שקלים כריך לשלם אלק, ואס הוא מכוול ומוכה שקין שאין לו
 דמים הנודר פטור, אכל האומר ערכו עלי אין שמין אותו, וכן אמר רש"י ז"ל אין ערך זה
 לשון דמים, אלא בין שהוא יוקר בין שהוא זול, כפי שניו הוא הערך הקלוב עליו בפרשה זו:
 (ד) ואם נקבה הוא, שנדר ערכה לה': (ה) ואם מבר חמש, לא שיהא הנודר קטן, אלא
 בדברי קטן כלום אלא גדול שאמר ערך קטן זה שהוא בן חמש שנים עלי, מפי' רש"י ז"ל:
 ואס

תרגום אישכנזי

פִּינָף שְׁקִלִים וְיִלְבַּעַר, דִּיא שְׁעִטְצוּנָג דְּעַר פֶּרִיעֵסְפֶּעֶר- זָאן אַבְעַר אוּיף דְּרִיִּיא שְׁקִלִים גְּעוּעֵטְצֵט. (ז) אִיזֵט דִּיא פֶּעֶר- זָאן פֶּאָן זַעכְצִיג יֶאָהֲרַעֵן אָדֶּעֶר דֶּאָרִיבֶּעֶר, זָא ווִירֶד דִּיא שְׁעֵט- צוּנג אִינֶעֶר מֶאָנְטֶפֶּעֶרוּזָאן אוּיף פֶּוּנְפֶּצֶהֵן שְׁקֵל אונֶד אִינֶעֶר פֶּרִיעֵסְפֶּעֶרוּזָאן אוּיף צֶעֶהן שְׁקִלִים גְּעוּעֵטְצֵט. (ח) אִיזֵט עַר אַבְעַר צו אונֶפֶּעֶרמֶעגֶענֶד, דִּיעוּע שְׁעִטְצוּנָג צו בַּעצֶאֶהֲלֶען,

כחקתי מ

כֶּסֶף וְלִנְקָבָה עֵרְכָה שְׁלֹשֶׁת שְׁקִלִים כֶּסֶף: (ז) וְאִם מִבֶּן-שִׁשִּׁים שָׁנָה וּמֵעַד אֶם-זָכַר וְהָיָה עֵרְכָה חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שְׁקֵל וְלִנְקָבָה עֶשְׂרֵה שְׁקִלִים: (ח) וְאִם-מִן הוּא מֵעֵרְכָה וְהָעֵמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהָעֵרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי

אשר

זָא שְׁטֵעֲלֶע טָאן דִּיא פֶּעֶרוּזָאן פֶּאָר דַּעֵן פֶּרִיעֵסְטֶעֶר, דִּאָס זִיא דְּעַר פֶּרִיעֵסְטֶעֶר שְׁעִטְצֵט:

תרגום אונקלוס

ר ש י

חֲמִשָּׁה סֶלְעִין דְּכֶסֶף וְלִנְקָבָה פּוּרְסָנִיָּה תִּלְתָּה סֶלְעִין דְּכֶסֶף: (ז) וְאִם מִבֶּן שְׁתַּיִן שְׁנַיִן וְלֵעִילָא אִם דְּכוּרָא וְיֵהִי פּוּרְסָנִיָּה חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר סֶלְעִין וְלִנְקָבָה עֶשֶׂר סֶלְעִין: (ח) וְאִם מִסֶּבֶן הוּא מִפּוּרְסָנִיָּה וְיִקְיָמִינִיָּה קָדָם בְּרִנָּא וְיִפְרוּס יְתִיב בְּהִנָּא עַל מִימַר דִּי תְרַבִּיק

שִׁים עֲלֵי: (ז) וְאִם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וּגו'. כַּמְנִיעַ לִימֵי הַזְּקֵנָה הַאֲשֶׁה קְרוּבָה לְהַזְזֵב כְּאִשׁ לְמִיכָה הַאִישׁ פּוֹחַת בְּהוֹדְקוֹ יוֹתֵר מִשְׁלֵים בְּעַרְבוֹ וְהַאֲשֶׁה אִינֵה פּוֹחַת אֶלֶף שְׁלִים בְּעַרְבָה דְּאִמְרֵי אִינְעֵי סִבָּא בְּנִיתָא סִבָּא בְּנִיתָא סִבָּא בְּנִיתָא סִימָא בְּנִיתָא סִימָא בְּנִיתָא: (ח) וְאִם מִן הוּא. שְׂאִין יְדוּ מִשְׁנֵת לִיתָן הַעֲרֵךְ הוּא: וְהַעֲמִידוּ- לְהַעֲרֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְיַעֲרִיבּוּ לְפִי הַשֹּׁמֵר יְדוּ שֶׁל מַעֲרִיד: עַל פִּי אִשֶׁר תִּשְׁנֶה. לְפִי מַה שִׁים לְוִיסְדְּרוֹ וְיִשְׁאִיר לוֹ כְּדִי חִיּוּ מֵטָה

ב א ו ר

(ז) וְאִם מִבֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה, כַּמְנִיעַ לִימֵי הַזְּקֵנָה, הַאֲשֶׁה קְרוּבָה לְהַזְזֵב כְּאִשׁ, לְמִיכָה הַאִישׁ פּוֹחַת בְּהוֹדְקוֹ יוֹתֵר מִשְׁלֵים בְּעַרְבוֹ, וְהַאֲשֶׁה אִינֵה פּוֹחַת אֶלֶף שְׁלִים בְּעַרְבָה, דְּאִמְרֵי אִינְעֵי סִבָּא בְּנִיתָא סִבָּא בְּנִיתָא, סִבָּא בְּנִיתָא סִימָא בְּנִיתָא וְסִימָא בְּנִיתָא, לְשׂוֹן רַשׁ"י ז"ל: (ח) וְאִם מִן הוּא מַעֲרִיד, שְׂרָשׁוּ מִן וּבְזִרְנוּהוּ לְמַעַלָּה (פְּרָשָׁה כ"ב ט"ו), שְׁעִינֵי סְפֻלוֹת, שְׁעִינֵי נֶאֱמַר עַל הָעִיר וּמִשְׁפָּל מִמַּעֲמָדוֹ הַרְשָׁאן, כַּמּוֹ כִּי יִמּוֹךְ אֲחִיד וּמִכֵּר מִאֲחֻזּוֹתוֹ (ס) שְׂאִינֵי דֵל וְרִיק מַכֵּל, כִּי יֵשׁ לוֹ עֵדִיין אֲחֻזּוֹתוֹ, וּמִכֵּר רַק מִקְצָתוֹ, וְלִכֵּן תֵּלֵךְ זֶה יִשְׁמַךְ לְעֵנִין אֲחֵר, מֵאֲחֻזּוֹ דְכֵר הוּא שְׁפֵל, וְלִכֵּן גַּם כֵּן נֶאֱמַר וְאִם מִן הוּא מַעֲרִיד, שְׂאִינֵי שְׁפֵל מַעֲרִיד כֵּךְ שְׂנֵדֵר בְּנוֹן שְׂאֵמֵר עַל בֶּן כ"ב עַרְבוֹ עֲלֵי, וְשִׂין בִּידוֹ מִשְׁמֵים שְׁקִלִים וְכֵן בְּכָל הָעַרְכִים, וְאִילוֹ אִמְרֵי וְאִם דֵל הוּא, הִיָּה כ"ל וְשִׂין יְדוּ מִשְׁנֵת, שְׂאִם אִשֶׁר עֵרֵךְ בֶּן חֲדָשׁ עֲלֵי, וְיֵשׁ בִּידוֹ ה' שְׁקִלִים, דֵל הוּא אֶבֶל יְדוּ מִשְׁנֵת לְעֵרֵךְ קָטָן כֹּהֵה, עַכְשָׁיו שְׂאֵמֵר וְאִם מִן הוּא מַעֲרִיד, פִּי' הַעֲנִיין נֵלוּ, וְרַשׁ"י ז"ל פִּי' וְאִם מִן הוּא, שְׂאִין יְדוּ מִשְׁנֵת לִיתָן הַעֲרֵךְ הוּא, וּמִדְּכֵרְנוּ הַתְּבַחֵר: וְהַעֲמִידוּ, נֶאֱלִילוֹ אִמְרֵי וְהַעֲמִידוּ הַכֹּהֵן לְפִנֵי הַכֹּהֵן, כַּזָּר פְּרָשָׁי עַל וְיִלְכָה עַל כֵּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמֵאלִי (פְּרָשָׁה י"ד ט"ו), וְהִי' דְרַךְ לְפִתּוֹת, אִו יֵהִי וְהַעֲמִידוּ, שִׁיעֲמִיד הַנוֹדֵר נֶפֶשׁוֹ, מִפִּי רֶאֱב"ע ז"ל, וְשֵׁם דְּכֵרְנוּ עַל זֶה, וּבִאֵן אִין כְּנוּי וְהַעֲמִידוּ עַל הַנוֹדֵר, אֶלֶף עַל הַנוֹדֵר, וְנוֹכַח לְשֵׁם הַנוֹדֵר יַעֲמִיד אֵת הַנוֹדֵר לְפִנֵי הַכֹּהֵן שִׁיעֲרֵכְנוּ כְּפִי הַשֹּׁמֵר יְדוּ: וְהַעֲמִידוּ לְפִנֵי הַכֹּהֵן, יַעֲמִיד הַנֶּעֱרַךְ לְפִנֵי הַכֹּהֵן, שִׁיעֲרֵכְנוּ כְּפִי הַשֹּׁמֵר יְדוּ שֶׁל מַעֲרִיד, כִּי לְפִי שְׂאִין בְּעַרְכֵין יוֹתֵר מִמַּשְׁמֵים שְׁקִלִים, וְהוּא חוֹק הַתּוֹרָה כַּמּוֹ שְׂפֵרְשֵׁנוּ (פְּסוּק ג'), לְמַדָּה הַתּוֹרָה עֲזָה שְׂאִין הַתְּבַחֵה הַזְּמוּרָה כְּפִי אֶלֶף כַּמַּעֲרִיד עֶשֶׂר, אֶבֶל מַעֲרִיד עֲנִי אִינוּ נוֹתֵן אֶלֶף כְּפִי הַשְּׂמֵאלִי, וְשֵׁלֶף לְהַקֵּל בְּהַקְדָּם, כְּרִיךְ הַעֲמָדָה לְפִנֵי הַכֹּהֵן, שְׂעִלֵי מוֹטֵלִין עֲנִינֵי הַהַקְדָּשׁוֹת, וְהַכֹּהֵן יַעֲרִיד אֵת הַנֶּעֱרַךְ כְּפִי הַשֹּׁמֵר יְדוּ הַמַּעֲרִיד, שְׂלֵף יֵהִי הַעֲרֵךְ תְּלוּי ע"ש הַדְּיוּט אֶלֶף כְּפִי דַעַת הַתּוֹרָה ע"ס הַכֹּהֵן: עַל פִּי וּגו', לְפִי מַה שִׁים לוֹ יַסְדְּרוֹ, וְיִשְׁאִיר לוֹ כְּדִי חִיּוּ מֵטָה כֵר

ב ח ק ת י כו

אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יַד הַנְּדָר יַעֲרִיכֵנוּ
הַכֹּהֵן: **ס** (ט) וְאִם-
בְּהִמָּה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קֶרֶבֶן
לִיהוָה כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה
יִהְיֶה קֹדֶשׁ: (י) קָדַשׁ יִתְּרִיפְנוּ וְלֹא-

ימיר

ת ר ג ו מ א ש כ נ ו י ר ס ד

נאך דעם פֿערמעגען דעם גע-
לאָבענדען זאלל דער פֿריע-
סטער שעטצען. (ט) איזט עם
איין פֿיעה, וועלכעס מאַן דעם
עוויגען צו עהרען אָפּפֿערן
דאַרף, זאָ זאלל דאַזעניגע
שטיק, וועלכעס ער דעם עווי-
גען צו עהרן הינגעגעבען,
ועלכסט הייליג זיין. (י) ער
דאַרף עם ניכט פֿערוועכסעלן,
אַדער

ר ש י

כר ונסת וכלי אומנות אם היה חמר
משאיר לו חמורו: (ט) כל אשר יתן ממנו.
אמר רגל'אל זו עולה. דבריו קיימין ותמכר
ללכרי עולה ודמיה חולין חון מדמי אותו
האבר

ח ר ג ו מ א ו נ ק ל ו מ

חֲדָבִיקִיד נִדְרָא יִפְרִסֵינִיה בְּהִנָּא: (ט) וְאִם
בְּעִירָא דִי יִקְרְבוּן מִמֶּנָּה קֶרֶבֶן אֲקָדַם יִי
כֹּל דִי יִתֵּן מִמֶּנָּה קֹדֶשׁ יִי יְהִי קֹדֶשׁ א: (י) לֹא
יחלישיניה

ב א ו ר

ונסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו, מפ'רש'י ז"ל, ואם אין לו רק שקל אחד
דיו, ונחשב לתשלומין, שאפי' העשיר אינו נריך לשלם יותר, אבל אמר דמי פלוני עלי, לריך
לשלם דמיו כפי מה שהוא שזה אם נמכר בשוק, ואם המקדיש עני, נותן מה שיש לו, ועל
הנשאר נעשה בעל חוב להקדש, ואם העשיר לריך לשלם: (ט) ואם בהמה, לפי הפשט יאמר
הכתוב, אעפ"י שהודר ערך נפשות משלם דמים, וכן המקדיש בית ושדה וכיוצא, גואל מן
ההקדש נדמים והמוקדש יולא לחולין, אין הדין כן במקד'י בהמות הראויין להקרב על גבי
המוזבח, אלא אם הקדישן סתם, וסתם הקדש לבדק הבית, או שפיר' לבדק הבית, כל אשר
יתן ממנו לה' להקדש, יהיה קדש ולא יולא לחולין בנאות דמים, אלא הסודה אותה מן ההקדש
משלם דמיה להקדש, והיא תקרב על גבי המזבח, אם זכר תקרב עולה, ואם נקבה זנחי שלמי'
וכן פסק רמב"ם ז"ל (ערכין ותרמין פ"ה ז') המקדיש את בהמתו סתם או שהקדיש את נכסיו
סתם, וחאין גל בהמה תמימה הראוייה להקרב על גבי המזבח וזכרים ימכרו ללכרי עולות וכו'
והדמים יפלו לב"ה, שסתם הקדשות לב"ה, וע"ז נאמר ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה'
וגו' כלומר כל הראוי לקרבן על גבי המזבח יקרב, והנה חסור להקדיש תמימין לב"ה, וכמ"ס
שם (הלכה ו') אלא שאם הקדישן ימכרו ויפלו דמיהן להקדש, והם יקרבו על המזבח, וזהו שאמר
הכתוב יהיה קדש, אלא יולא לחולין בשאר הקדשות שנפדו, ורשב"ם ז"ל פי' כל אשר יתן ממנו
לה', אם הקדישו סתם יהיה קדש קרבן ולא נדק הבית, אבל (תמורה פ"א ח') שנינו סתם
הקדשות לבדק הבית, וכמ"ס רמב"ם ז"ל, אלא שהוא מחלוקת ר"ח ור"י, ואולי כוונת רשב"ם
ז"ל שאצ"פ שהקדישו סתם והוא לבדק הבית, יהיה קדש קרבן וכמו שאמרנו, ולא לבדק הבית
לחלוטין שולא לחולין בדמים: ממנו, בהמה שם כלל לכל הקרב, כמו מן הבהמה מן הנקר ומן
הבאן (פרשה א' ב') ואם מסורש, וא"כ מלת ממנו על מין ממנה מין בקר או כשב או עז:
(י) לא יחליפנו, לפי הפשט חליפין הוא על דבר אחר, שיתן חלק העולה ממון או כלי כסף
וזהו לקדש, אעפ"י שחליפתו שזה יותר ממנו, ולא ימיר הוא שנותן דבר זה עבמו חמורתו,
בקר בבקר עזו או כשב בכשב אבל בהמה על כסף וכיוצא אינו נוסל עליו אלא לשון חליפין,
והכתוב הבדיל בין חליפין לתמורה, שאם מחליף קרבן בכסף או זהב, אעפ"י שנוכר על ל"ת,
אין מעשיו כלום, שאין הדבר נתפס כלל להיות קדש, אבל האמיר בהמה בבהמה כגון בקר כשב
ועז זו כזו, והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, ולכן חזר ואמר, ואם המיר ימיר בהמה בבהמה
ולא חזר לומר ואם החליף שאין חליפין קדש, ואם כן הממיר אינו עובר רק בלאו אחד, וזהו
שנינו (תמורה דף ב' א') אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים, ולא אמר שסופג שמונים,
אבל

תרגום אשכנזי

ב ח ק ת י כו

יִמִּיר אֶתֹּו טוֹב בְּרַע אֹרֶע בְּטוֹב
וְאִם-הִמֵּר יִמִּיר בְּהֵמָה בְּבִהְמָה
וְהָיָה-הוּא וְתִמְוֶרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:
וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר

אָדַעַר פֶּעֶרְטוּיִשְׁעֵן וועדער דאָז
גוטע מיט איינעם שלעכטען,
נאָך דאָז שלעכטע מיט איי-
נעם גוטען; ווען ער אַבער
איין שטיק פֿיעה מיט דעם אַנ-
דערן פֶּעֶרְטוּיִשְׁט, זאָ זאָלל עס
זעלבסט נעבסט דעם דאָפֿיר

געגעבענען שטיקע הייליג זיין. (יא) איזט עס אַבער איין שטיק אונרוינעם פֿיעה, דאָז מאַן דעם
לא עווי

תרגום אונקלוס

ר ש י

יִחְלִיפִינִיָּה וְלֹא יַעֲבֹר יְתִיָּה טֹב בְּבִישׁ אֹו
בִּישׁ בְּטֹב וְאִם חֲלָפָא יִחְלִיף בְּעִירָא בְּבְעִירָא
וְיִהְיֶה הוּא וְחֲלוּפִיָּה יִהְיֶה קֹדֶשׁ: (יא) וְאִם
כָּל בְּעִירָא מְסֻאָבָא דִּי לֹא יִקְרִבֹון מְנָה

האָנר: (י) טוב ברע. תס נבעל מוס או
רע בטוב וכל שכן טוב בטוב או רע ברע:
(יא) ואם כל בהמה טמאה. נבעלת מוס
הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה ולמדך
הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין
בסדיון

קירבנא

ב א ו ר

אבל בגמרא דרשו (שם דף ט' ע"א) לא יחליפנו בשל אחרים, ולא ימיר בשל עצמו. [א"ה,
נראה שהחליפין באינו דומה, כמו בהמה בחסן, או שלו בשל חנירו, שאין הדברים דומים אף
לפי כוונת מחליפם, וההמרה בדומים, כגון שלו בשלו, בהמה בבהמה, בנחיות דמיונס,
כפי כוונת הממיר]. טוב ברע, בהמה טובה ובריאה, בבהמה רעה ורוה, כמו את שבע
הפרות יפות המראה והבריאות (בראשית מ"א ד'), ושבע הפרות הרקות והרעות וגו' (שם
כ"ז), כך נראה לפי פשוטו, אבל רבותינו דרשו והביאו רש"י ז"ל בפרושו טוב ברע, תס
נבעל מוס, או בעל מוס בתס, וגם זה פשט המלה, כמו שאמרו בת"כ מניין לרע שהוא
בעל מוס (כלומר מניין שכלשון הכתוב קורא גם בעל מוס רע), ת"ל לא תזנח לה' אלהיך
שור ושה אשר יהיה בו מוס כל דבר רע, ומעתה אנו למדין שאם הזהירה תורה על רע
בטוב, כל שכן טוב בטוב ורע ברע, ואם תאמר אם אסרה רע בטוב כל שכן טוב ברע,
הולרך להכתב בעבור ואם המר ימיר וגו' והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, שתחול הקדושה
על בעל מוס אפילו מוס קבוע, אעפ"י שהמקדיש בעל מוס קבוע אינו קדוש: בהמה
בבהמה, בהמה כולל בקר בשנים ועזים, ללמדך שממירין בקר בכשב או בשב בעז, ואין
המורה בעופות ובמנחות: והיה הוא וגו', לכות הלשון הוא, לפי שהקרנן קדוש קדושת
הגוף, ואם החליפו או המירו לא עשה כלום, כי אי אפשר שיכא מקדושתו, לא יתכן לומר
עליו יהיה קדש, כי הוא קדוש ועומד, אבל על התמורה שהיא חולין ועתה נעשית קדש, עליה
נכון לומר יהיה קדש, לכן אמרו והיה הוא ותמורתו, שהקרנן נשאר קדש כמו שהיה וגם תמורתו,
ולפי שהתמורה היתה תחלה חולין, אמר יהיה קדש שנעתיד יהיה הכל קדש. [א"ה, אין
הנגינה סובלת הפירוש הזה כי מלת ותמורתו נבדלת בטעם מפסיק, ועוד שאלו מלת יהיה
על התמורה לבדה, היה לו לומר תהיה, אלא שכן דרך הלשון ולחומה, מלת והיה היא סימן
לזשיבת התנאי, ומלת תהיה היא דבור המניחות, ובמזהו (במדבר כ"א ח') והיה כל הנשוד
וראה אותו וחי, וכן (שופטים ז' ד') והיה אשר אשר אומר אליך זה ילך אתך הוא ילך אתך, וכן
(שם י"א ל"א) והיה היוצא וגו' והיה לה', ורבים ככה]. (יא) ואם כל בהמה טמאה, לא

ה מ ע מ ר

(י) וחיה הוא, דברי הרב המבאר בזה לא זניתי להבין, כי מה הנדל יש בין והיה שהוא עבר
מהוסך לעתיד (שהרי יקדם לפניו עתיד) ובין יהי' שהוא העתיד גרידא, מלבד שאין הנגינה סובלת
פירושו, כמ"ש הרב המתרגם ז"ל. (יא) ואם כל בהמה טמאה, עיין במ"ש הרב המבאר, ולפי
הפשט

לְאִיקָרְיִבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָן לַיהוָה
וְהָעֵמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לְפָנַי
הַכֹּהֵן: (יב) וְהָעֵרִיד הַכֹּהֵן אֶת־הָאֵתָה
בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֵרְכָהּ הַכֹּהֵן
כִּן יִהְיֶה: (יג) וְאִם־גָּאֵל יִגְאֹלְנָהּ

עוויגען צו עהרען ניכט צום
אפפער ברינגען דארף, זא
זאלל מאן דאז פיעה פאר דען
פריעסטער ברינגען, (יב) דער
פריעסטער זאלל עם שעטצען,
וויא גוט אדער שלעכט עם
זייא, בייא דער שעטצענג דעם
פריעסטערס זאלל עם בליי
בען. (יג) ווילל ער עם אלס.

ויסק

תרגום אונקלוס

ר ש י

בפדיון אלא אס כן הוממו: (יב) בערכך
הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הבא לקנותה
מיד הקדש: (יג) ואם גאל יגאלנה. בבעלים
החמיר הכתוב להוסיף שומם וכן במקדש
בית

קורבנא קדש יי ויקים ית בעירא קדש
בהנא: (יב) ופרוס בהנא יתה בין טוב ובין
ביש פפורסן בהנא כן יהי: (יג) ואם

ב א ו ר

טמאה ממש לאכילה, כלשון הכתוב בפרשת שמיני, שהרי אומר אשר לא יקריבו ממנה קרבן
לה', ורבים שאין מקריבין להן למזבח כמו איל וכבי וחסור, וטהור באכילה, ועל כרחק הכריש
טמאין לקרבן בין טמאין לאכילה או לא, אס כן למת אמר טמאה, יאמר ואס מן הבהמה אשר
לא יקריבו ממנה קרבן לה', ועל כרחק שהכתוב מדבר במינים הקרבין למזבח אלא שהן טמאין
למזבח מחמת מום, והוא שהכתוב מפרש אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה', כלומר שזוהי טומאתה,
שאירע בה אחד מן הדברים שלא יקריבו ממנה קרבן לה', כלומר שכל בה מום קבוע, וכן
הלכה, כמו שזנו בת"כ יכול בבהמה טמאה הכתוב מדבר, כשהוא אומר ואס בבהמה הטמאה
ופדה, הרי בהמה טמאה אמורה, הא אינו מדבר אלא בפסולי המקדשין שיפדו, יכול יפדו
על מום עובר, ת"ל אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה', ילא מום עובר שהוא כשר להקריב למחר,
וכן פירש"י ז"ל בבעלת מום הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים
תמימים יולאין לחולין בפדיון אלא אס כן הוממו, ועיקר מה שבא ללמד שיולאין בפדיון לחולין
כשהוממו, אבל שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון מפורש בשני כתובים שלפני זה ובמו
שפרשנו, אבל יותר נראה בפסע הכתוב שמדבר על שתי דברים ואס כל בהמה טמאה בפשוטו,
ואשר לא יקריבו ממנה קרבן לה', גם כל שאין מקריבין ממנו לה' אפילו טהורה לאכילה, גם
מן הכשרה להקרב', אלא שלא יקריבו אותה לה' בעבור מום וכל דבר רע שאירע בה, כל חלה
נפדין מן ההקדש ויולאין לחולין, ובפי הנראה כן דעת רמב"ן ז"ל (פסוק כ"ז) ואס יתבאר
עוד בעז"ה: והעמיד, המקדש אותה, יעמידנה לפני הכהן שיעריך אותה: (יב) והעריך
הכהן אותה, כמה היא שיהי להמכר לצורך חולין, והקונה נותן הדמים הללו להקדש, והיא
יולאת לחולין: בין טוב ובין רע, בין עובה לאכילה או לשלכה, כמו בריאות וטבות (בראשית
מ"א ה'), ובין רעה כחשה ורעת חחר, שאי אפשר לומר לענין מום, שהרי בבעלת מום
הכתוב מדבר: בערכך, בערך כך של ממון שיאמר הכהן, כן יהיה כסף מקנתה לכל הבא
לקנות אותה מיד ההקדש, ואפילו סוחרים בהמות אומרים שהיא שוה יותר, נמכרת על פי
ערך הכהן, וכן אין לגרוע מערכו, וגזרת הכתוב הוא: (יג) ואם גאל יגאלנה, למעלה דבר

ה מ ע מ ר

הפסע יהי' טמאה כמשמעו שאסורה באכילה, כי בהמה נאמר על הרוב אך על הביתיות, ובהם
כל אשר לא יקריבו מהם לה', טמאים הם לנו, ולא הזכיר הכתוב החיות הפראות, לפי שאין
מדרכם להיות ברשות אדם בעודם חיים עד כי יוכל להקדישם, וגם הת"כ לא למד שהכתוב מדבר
מפסולי המקדשין, רק כמה שבא עוד ואס בבהמה הטמאה ופדה (להלן פסוק כ"ז).

וַיִּסַּף חֲמִישָׁתוֹ עַל-עַרְכָּהּ:
 (יד) וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹשׁ אֶת-בֵּיתוֹ
 קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהֶעֱרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין
 טוֹב וּבֵין רַע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ
 הַכֹּהֵן בְּנֵי יִקּוּם: (טו) וְאִם-הִמְקִידִישׁ
 יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וַיִּסַּף חֲמִישָׁית
 כֶּסֶף-עַרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:

לאן לאזקויפען, זא מוס ערצו
 דער שעטצונג דען פֿינפטען
 טהייל הינצו לעגען. (יד) ווען
 יעמאנד זיין הויז אלס איין
 הייליגטהום דעם עוויגען צו
 עהרען ווידמעט, זא זאללעם
 דער פריעסטער שעטצען, וויא
 גוט אָדער שלעכט עם זייא
 וויא דער פריעסטער עם
 שעטצט, זא זאללעם בלוי-
 בען. (טו) ווילל דער היילי-
 גענדע זיין הויז לאזקויפען, זא
 מוס ער דען פֿינפטען טהייל דער
 שעטצונג נאך הינצו לעגען, אלסדאן איזט עם וויערער זיין.

וְאִם הִמְקִידִישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וַיִּסַּף חֲמִישָׁית כֶּסֶף-עַרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:

ואם

ר ש י

תרגום אונקלוס

בית וכן במקדש את השדה וכן במדיון מעשר שני הבעלים מוסיפין חומש ולא שאר כל
 מְפָדֵק יִפְרֹקֶנָה וַיִּוֹסֶף חֲמִישִׁיהָ עַל פּוֹרְסָנֶיהָ:
 (יד) וַגְּבַר אֲרִי יִקְדֹשׁ יֵת בֵּיתָהּ קוֹדֶשׁ־א
 קֹדֶשׁ יִי וַיִּפְרֹסֶנָה פֶּהֱנָא בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ כַּמָּא דִּי יִפְרוֹס יֵתִיה בִּהְנָא בֵּן יִקּוּם:
 (טו) וְאִם דְּאֶקְדֵּשׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתָהּ וַיִּוֹסֶף חֲמִישָׁיהָ עַל פּוֹרְסָנֶיהָ עַל תֵּיה וְיֵהִי לֵיהּ:

ואם

ב א ו ר

שאר כל אדם, שמלמי' מה שהעריך הכהן וכאן מדבר במקדש, וכן פי' רש"י ז"ל בבעלים הכתוב מדבר להוסיף חומש, וכן במקדש בית, וכן במקדש שדה, וכן במדיון מעשר שני, הבעלים מוסיפין חומש ולא שאר כל אדם, כלומר שאם תחשוב שהמקרא הזה מדבר בכל אדם, מי שיגאלנה לריך להוסיף עוד חומש על ערכת הכהן, והכתוב שלמעלה מלמד שאין לשנות ממקח שגור הכהן, לכן הוסיף לברר הדבר כמה מנינו בבית ובשדה ובמעשר שני שמפורש בהן בכתוב שהבעלים הם המוסיפים חומש, ומלת יגאלנה מורה על זה, שאינו אלא בבעל כמ"ש (פסוק ט"ו): חמישיתו, חמשיית הכסף: על ערכך, על ערך כך של כסף שהעריך אותה הכהן הנזכר בפסוק שלפניו: (יד) ביחור, וכל נכסיו בכלל, כשמקדיש ביתו או ממה שיש לו ורובה לגאל מוסיף חומש, כמו שגור בת"כ, ותחשוב שפרט ביתו, ללמדנו שזה דין בית לדין כל הנכסים, כי למטה צענין מלמד דין שדה אחוזה, שאם לא נגאלה מן המקדש היא חרם לכהנים ואינה יולאת ביובל, ולפי שדין בתי החכרים היא כשדה הארץ, היינו אומרים שהמקדש ביתו ומכרה הגזר לאיש אחר, יהיה ביובל קדש לכהן, לכן פרט דין הבית להשוותו לכל ההקדשות שנגאלין לעולם ונמכרין לעולם, ויולאין ביובל, ובמשנה (ערכין פ"ט ז') שנו בתי חכרים וכו' ויולאין ביובל, וזה מפורש וביובל ילא (פרשה כ"ה ל"א), ושם פרשנוהו ע"פ ברייתא דת"כ כפי פשוטו, אבל בגמרא אמרו אחר שהוקשו לשדה אחוזה מקרא שאינו לריך הוא, ואמרו לא נלכנה אלא למקדש וגאלה אחר מיד הקדש, הגיע יובל ולא נגאל, חוץ לבעלים ביובל, וזו עכמו מה שדשו כאן בפשט הכתוב: קדש לה', לברק הבית: בן יקום, יס' לו תקומה לקונה אותו, שיהיה שלו: (טו) יגאל את ביחור, יראה שנבעלים נופל לשון גאולה, ובשאר כל אדם לשון קנייה, כי מלת גאלה נופל על דבר שהיה ברשות בעליו, ובא לראות אדון אחר, כשיולא מיד האדון ושב לבעליו, נגאל מיד שהיה תפוס בו, אבל כשאינו שב לבעליו אינו גאלה, שהרי הוא עדיין ברשות אחר לא בידו ולא ביד קרובו: והיה לו, לקנין, והרי הוא שלו, ובשדה אמר וקם לו (פסוק י"ט), אולי שעל שדה יתכן לשון וקם, שהוא לדור דור, אבל בית אפשר שיסמ

ויחבר

ב ה ק ת י כו

תרגום אשכנזי רסו

(טז) ווען יעמאנר פאן זיינעם ערבאייגענטהימליכען פעלדע איין שטיק דעם עוויגען צו עה. רען הייליגעט, זא ריכטעט זיך דיא שעטצונ נאך דער אויס- זאמט; דיא אויסזאמט פאן איי- נעם חמר גערסטען פיר פינף.

(טז) ואם משדה אחותו יקדיש איש קיהוה והיה ערכה לפי זרעו זרע חמר שערים בחמשים שקל כסף: (יז) אם משנת היובל יקדיש

שדהו

ציג שקל זילבער. (יז) האט ער זיין פעלד גלייך נאך דעם יובליאהר גע- היי

תרגום אונקלוס

ר ש י

כל אדם: (טז) והי' ערכך לפי זרעו. לא כפי שוויה אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שזה בית בור שעורים בחמשים שקלים כך גורת הכתוב והוא שנה לגאלה בתחלת היובל ואם בא לגאלה באמלעו ותן לפי החשבון סלע וכונדיון לשנ' לפי שאינ' לאו הגזבר מוכרה בדמים הללו לאחר ועומדת ביד הלוקח עד היובל כשאר כל השדות המכורות וכשהיא יולאה מידו חזרת לכהנים של אותו משמר שהיובל פוגע בו ומתחלקת ביניהם זהו המשפט האמור במקדיש שדה ועבשיו אפרשנו על סדר המקראות: (יז) אם משנת היובל שנת היובל שנת הקדישה

(טז) ואם מחקל אחסנהיה יקדיש גבר קדש יי ויהי פורסניה לפום זרעיה בית זרע בור שעורין בחמשים סלעין דכסף: (יז) אם משתא דיובלא

ב א ו ר

ויחב לא נאמר עליו לשון תקומה: (טז) ואם משדה אחוחו, שרש מאביו או מאמו: והיה ערכך לפי זרעו, לא כפי שווייה, אחת שדה טובה אחת שדה רעה, פדיון הקדשן שזה בית בור שעורים בחמשים שקלים, כך גורת הכתוב, מפ' רש"י ז"ל: חמר שערים, מקום שיוכל לזרוע עליו חומר שעורים, וכתב ראב"ע ז"ל כתוב כי עשרת הבתים חומר (יחזקאל מ"ה י"ד), ושם כתוב האיסוף והנה (שס ט"א), והוא זרע איפת שעורים בחמשה שקלים, וזו גורת המלך בדמי העבד: (יז) אם משנת היובל, זה שאמרתי בחמשים שקל כסף אין זה אלא אם משנת היובל ואלך יקדיש שדהו, מיד אחר שעברה שנת היובל הקדיש שדהו, ומכרה הגזבר על מ"ט שנים עד היובל הבא, אז יתן הקונה בערך האמור חמשים שקל כסף בעד זרע חומר שעורים, וזהו בערך יקום, כלומר אם יתן בערך כך מעות, יקום השדה לקונה אותו עד היובל, כמו וקם לו (ססוק י"ט), אכל רש"י ז"ל פי' בערך יקום, כערך זה האמור יהיה, חמשים כסף יתן, תרגם יקום על משפט הערך, שיקיים הערך האמור בענין. וראב"ע ז"ל אמר ואם

ה מ ע מ ר

(טז) והיה ערכך, אם גם אין ספק שהחמשים כסף הם גורת המלך, בכל זאת במק הזה יש בוונה עלומה, וחיא, כי אם ימכור איש את שדה אחוחתו ויגאל אותו, לא יונה איש את עמיתו, כי יחשב כפי כסף מקנתו כמפורש בסדר בהר, אולם במקדיש את שדהו, אם לא תתן התורה סך קצוב לפדיון, הלא הונה יונה אותו הגזבר, כי יחשוב זאת לו לדקה אם לטובה ההקדש יונה את רעהו, ומי יאמר לו מה תעשה? ולזה נתנה התורה ערך כפי חכמתה השווה לכל. אולם בבתיים היה זה מן הנמנע, כי איך יהי' בית חומר והיכל שן משפט אחד להם. זרע חמר שעורים, ת"א בית זרע בור שעורין, וזהו כמו בעברי כבית סאתים זרע וגו' (מ"א י"ט ל"ג) והוראחר מקום ומדת הארץ לזרוע, וכן פירשו חז"ל הובא ברש"י בית בור שעורים, ובקלת ספרים הגי' בר זרע וזה טעות, כי בר זרע נופל על הזרע אשר זרע בארץ, כמו הא לבס זרע (בראשית מ"ג כ"ג) ולא על מקום זרע; וגם הזכס בעל אוהב גר בוסר בנוסח הישר. (ד"ה)

שדהו כערבך יקום: (יח) ואם
אחר הילך יקדיש שדהו וחשב
לוהלהן את הכסף על פי השנים
הנותרת עד שנת הילך ונגרע
מערבך: (יט) ואם גאל יגאל את

המז

היוליגעט, זא בלייבט עם כייא
דיעזער שעטצונג: (יח) האט
ער עם שפעטער נאך דעם יובל.
יאהר געהייליגעט, זא רעכט
נעט דער פריעסער דאזגעלד
נאך דען יאהרען, דיא נאך
ביז צום יובליאהר איבריג זינד,
אונד אלזא געהעט פאן דער
שעטצונג עטוואס אב. (יט) ווען

נון

רשי

תרגום אונקלוס

דיובלא יקדש חקליה בפורסניה יקום:
(יח) ואם בחר יובלא יקדש חקליה ויחשב ליה
כהנא ית בספא על פום שניא דאשתארא
עד שתא דיובלא ויחמנע מפורסניה:
(יט) ואם מפרכ יפרוק ית חקלא דאקדש

יחיה

הקדישה ובא זה לגאלה (מיד): בערבך
יקום. בערך הזה האמור יהיה ממשים
כסף יתן: (יח) ואם אחר היובל יקדיש. וכן
אם הקדישה משנת היובל ונשתהת ביד גובר
ובא זה לגאלה אחר היובל: ומשנ לו הכהן
את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי
משבון כילד הרי קכב דמיה של ארבעים
ומשע שנה חמשים שקל הרי שקל לכל שנה
ושקל יתר על כולן והשקל ארבעים ואמונה

פונדיון הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שזמר פונדיון אחד לכולן ואמרו רבותינו שאותו פונדיון
קלכון לשטרות והבא לנאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל: ונגרע
מערכך. מנין השנים שמשנת היובל עד שנת הפדיון: (יט) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף

חומש

באור

ואם משנת היובל, ביגאם השנה, פי' כן בענו' הכתוב האמור ואם אחר היובל ואינו כן כמו
שבאר, ולדבריו יותר נכון לימר אם בשנת היובל: (יח) ואם אחר היובל, אחר
שעברו מספר שנים אחר היובל, לא בשנה ראשונה שאחר היובל, אלא מוסלג משנת היובל,
ולמד מענינו שאמר על פי השנים הנותרות, ואם הקדיש מיד אחר היובל, כל השנים שלמים,
גם שנת היובל עלמו אינו מאשזר השנים הנאות, אבל רש"י ז"ל פי' אם הקדישה משנת
היובל, ונשתהת ביד הגובר ובא זה לגאלה אחר היובל, ואעפ"י שדבריו יורים שאין חילוק
בין אם הקדישה מיד או אחריו כן, אלא הכל תלוי בזמן האכירה, משע הכתוב הוא שהקדישו
אחר היובל ומוסלג ממנו, וידעו שגם אם מזה הגזכר מיד יש גרעון לשנים שעברו: את
הכסף, שנותן בעד המדה: על פי השנים, כפי משבון, כילד הרי קכב דמיה של מ"ט
שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה, ושקל יתר על כלם, והשקל מ"ח פונדיון שקל
ופונדיון לשנה, אלא שזמר פונדיון אחד לכלן, ואמרו רבותינו שאותו פונדיון קלכון לשטרות,
והבא לנאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל, לזון רש"י ז"ל:
ונגזע מערבך, מנין השנים שמשנת היובל עד שנת הפדיון, מפי' רש"י ז"ל, ואין לך לומר
שהוא מקרא שאינו לריק, שהרי אמרוהשנ לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות עד שנת
היובל, שהיה אפשר לעשות בענין הכתובים שאלם תמיד חמשים שקלים, אם משנת היובל,
או אם אחר היובל ישלם הנדך האזור בגביר השנים הנותרות, גם אם מעט יהיו, לכן הוסיף
ונגרע מערבך, בעבור השנים שעברו משנת היובל עד שנת הפדיון, והודיע הכתוב שבשנה
לשגמים נגרע מערבך, ולשעמים יוסיף עליו אם יגאלנו המקדיש כשבוחר בסוק הסאך:
(יט) ואם גאל, למעלה דבר במכירה שהיא לאיש אחר ועמה מלמד על משפט הגאולה, וגאלה
בכצ"ל ב"מ"ש (סוק י"ג), וכאמרו המקדיש אותו, שחזרת לראותו, ואינו חוזרת עוד ביובל
לראות הקדש, אבל אחר הקונה מיד ההקדש טובל פירות עד היובל, וכשאגיע היובל חוזרת
לראות

כחקתי כו

חרגום אישכנוי רסו

השדה המקדיש אתו ויסף
חמשית כסף ערכה עליו וקם לו:
(כ) ואם לא יגאל את השדה ואם
מכר את השדה לאיש אחר לא
יגאל עוד: (כא) והיה השדה בצאתו
ביבל קדש ליהוה כשדה החרם
לכהן תהיה אחותו: * (כב) ואם
את שדה מקנתו אשר לא

נון דרעריעניגע, דער דאן פעלד
געהייליגעט האט, עס וויעדער
איינגלעזן ווילל, זא מוס ער
דען פֿינעטען טהייל דער
שעטצונג ואך הינצו טהון, א"ס
דאן בלייבט עס איהם. (כ) לעזט
ער עס אבער ניכט איין, אדער
טאן פֿערקויפט דאן פעלד אן
איינען אנדערן, זא קאן עס
ניכט מעהר איינגעלעזט ווערן
דען. (כא) ווען אלזא דאן פעלד
אים יובעליצהר וויעדער פֿרייא
ווירד, זא איזט עס דעם עווי
גען הייליג, וויא איין פעלד

משרח

דער פֿערבאנונג (נעהמליך וויא איין פעלד דאן טאן פעלליג הינגעגעבען האט, וואפֿאן וויא
טער פֿארקאממען ווירד), דעם פֿרועסטער זאלל דיעזעס זיין אייגענטהום צופֿאללען.
(כב) האט ער אבער דעם עוויגען צו עהרען איין פעלד געהייליגעט, דאן ער געקויפט
האט

חרגום אונקלוס

רשיי

יתיה ויסף חומש כסף פורסניה עלוהי
ויקום ליה: (כ) ואם לא יפרוק יח חקלא
ואם זבין יח חקלא לגבר אוחרן לא יחפריק
עוד: (כא) ויהי חקלא במפקיה ביובל
קידשא קדם יי בחקל הרמא לכהנא תהי
אחסנתיה: (כב) ואם יח חקל זבינוהי די
לא

חומש על הקלב' הזאת: (כ) ואם לא יגאל
את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזבר
את השדה לאיש אחר: לא יגאל עוד. לשון
בית המקדיש: (כא) והיה השדה בלאתו
ביובל. מיד הלוקחו מן הגזבר כדרך שאר
שדות היולאות מיד לוקמיהם ביובל: קדש
לה'. לא שישוב להקדש בדיק הבית ליד
הגזבר אלא כשדה החרם הניתן לכהנים
שנא' כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר י"ח)
אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום
הכפורים של יובל פוגע בו: (כב) ואם את שדה מקנתו וגומר. חלוקים בין שדה מקנה לשדה אחוזה

באור

לרשות הקדש, כמפורש בסמוך הסמוך: ויסף, יוסיף חומש על הקלבה הזאת ל' רש"י ז"ל,
כלומר לא בלבד כשגואל משנת היובל בלי גרעון שמוסיף חומש, גם כשגואל אחר היובל, ונוהן
על פי השנים הנותרות, כפי הדמים שהוא משלם, כן מוסיף החומש, ונסף ערכך כולל חמשים
שקלים שקל ופונדיון לשנה שנה: (כ) ואם לא יגאל, המקדיש את השדה קודם שנת היובל:
ואם מכר, הגזבר את השדה לאיש אחר, לא יגאל עוד, כלומר לא תבוא עוד ברשות הבעלים,
וכמו שאמרנו שלשון גאולה נוסף על חזרת הדבר למשפטו הראשון, כי אם לא נגאלה ולא נמכרה,
בבוא היובל ועדיין היא ביד ההקדש דינה כדין שדה החרם, לא תגאל עוד, ואם מכרה בין
יובל ליובל, ותלא בשנת היובל מיד הקונה כדין כל שדה אחוזה היולאת ביובל, לא תשוב לרשות
בעליה, אלא והיה השדה בלאתו וגו': (כא) והיה השדה בצאתו ביובל, מיד הלוקחו מן
הגזבר כדרך שאר שדות היולאות מיד לוקמיהן ביובל, לשון רש"י ז"ל וכמו שפרשנו (פסוק כ'):
קדש לה', לא שישוב להקדש בדיק הבית ליד הגזבר, אלא כשדה החרם הניתן לכהנים, שנאמר
כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר י"ח ז'), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום
הכפורים של יובל פוגע בו: והיה ארווחו, מה שהיה אחותו של מקדיש, יהיה עמה לכהן
לנמלה, וכן פי' רש"י ז"ל תהיה אחותו, של מקדיש: (כב) ואם את שדה מקנתו וגו',

משדה אהתו יקדיש ליהוה :
(יג) וחשבו להם את מקמת
הערבה עד שנת היבל ונתן את
הערבה ביום ההוא קדש ליהוה :
(כד) בשנת היבל ישוב השדה

לאשר

האט, אונד ניכט זיין ערבאיי.
גענטהום איזט, (כג) זא רעכט
נעט איהם דער פריעסטער
דיא סוממא דער שעטצונג ביו
צום יובעליאהר, אונד ער גיכט
דיעזע שעטצונג אלוף גלייך
אלו איין הייליגטהום, דעם
עוויגען צו עהרען. (כד) אים
יובעליאהר אבער פעללט דאז
פעלר

תרגום אונקלוס

ר ש י

לא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי :
(כג) ויחשב ליה פהנא ית נסיב פורסניה
עד שתא דיובלא ויתן ית פורסניה ביומא
ההוא קודשא קדם יי : (כד) בשתא דיובלא
יחוב

שדה מקנה לא תחלק לכהנים ביובל
לפי שאינו יכול להקדיש אלא עד היובל
שהרי ביובל היתה עתידה ללאת מידו
ולשוב לבעלים לסיכך אם בא לגאלה יגאל
בדמים הללו הקבוצים לשדה אחוזה ואם
לא יגאל וימכרנה גזבר לאקר או אם לא
יגאל הוא בשנת היובל ישוב השדה לאשר
קנהו מאתו אותו שהקדישה ופן תאמר

לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו וזה הנזכר לכך הוכרך לומר לאשר לו אמות הארץ מירושת
אבות וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש :

ב א ו ר

חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה אינו מתחלק לכהנים ביובל, לפי שאינו
יכול להקדיש אלא עד היובל, שהרי ביובל היתה עתידה ללאת מידו ולשוב לבעלים, מפ' רש"י
ז"ל: אשר לא משדה אחוזה, אין זה יתור לשון, שלפעמים יהיה שדה מקנתו, וגם יהיה
לו לאחזה, כגון שקיה השדה מאביו או מאחד ממורישיו והקדישה בחיי המוריש, והייתי אומר
שהוא שדה מקנה וילא ביובל, לכן אמר אשר לא משדה אחוזה, שקנה אותו ממי שאינו יורשו,
כרע אם קנהו מאחד ממורישיו, שראוי להיות לו לאחזה, דינו כדן שדה אחוזה שהוא לכהן,
וכן שנינו בערכין (פ"ז ה'): (כג) וחשב לו להחזה, דינו כדן שדה אחוזה שהוא לכהן,
שדה אחוזה שאמר למעלה (פסוק ע"ז), והיה ערכך לפי זרעו זרע חומר שעורים בחמשים
שקל כסף, אם טובה ואם רעה, וכן נגאלת כפי השנים שאם הקדישה אחר היובל
יגרע מערך זה כפי השנים שעברו כמבואר (פסוק י"ח), ככה מקדיש שדה מקנתו וחשב
לו הכהן, כלומר על פי השנים הנותרות עד שנת היובל, וזהו שאמר את מנסת הערך עד
שנת היובל, כי לדעתי מלת מנסת כמו חלק, חלק הערך של חמשים שקל כסף, המגיע
לשנים הנותרות, שקל ושו' דיון לכל שנה, וכן במנסת נפשות וגו' תבוסו על השם (שמות
י"ב ד'), כפי חלק המגיע לאבל הנפשות תחלוקו על השם, וכן כל לשון מכס חלק, כמו
בפרשת מלזמת מדין: הערך, כמו הערך, והוא הערך האמור למעלה והיה ערך וגו'
בחמשים שקל כסף, ועל כן באה ה"א הידיעה. ויפה תפרש לפירושו על מלת ערך (פסוק ב')
שהכ"ף כמו כך או ככה, שאילו הכ"ף כנוי לא תתכן ה"א ידיעה עם הכנוי, ואם כן בשתי מלות
מנסת הערך נולל הכתוב כל האמור למעלה בגאולת שדה אחוזה, וכן אמר רש"י ז"ל אם בא
לגאלה יגאל בדמים הללו הקבוצים לשדה אחוזה: וזוהו, לדעתי שב על שדה אחוזה ועל שדה מקנה
לפי שאמר בשדה אחוזה שהיא ביובל בשדה החסר לכהן, שמה תאמר שגם כסף הערך כשנחל
את השדה יהיה לכהן, שהרי בשדה אחוזה לא אמר הכתוב למי יתן מעות הערך, לכן זכר
בסוף שיתן כסף הערך קדש לה', שיהיה לנזכר להקדש בדק הבית לא לכהן: ביום ההוא,
שיתנה, בין שותן ערך שלם בין שגאל אחר היובל ונגרע מערכו, תמיד הוא קדש לה':
(כד) בשנת היובל, בין ששדה המקדיש, ובין שמכר הנזכר את השדה לאשר, ובין שכנאו היובל
הוא

ב ח ק ת י כו

לְאֲשֶׁר קָנְהוּ מֵאֲתוֹ לְאֲשֶׁר-לוֹ
אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: (כה) וְכִרְ-עֲרֵכָה
יְהִי בְשֵׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרִים גֶּרָה
יְהִי הַשֶּׁקֶל: (כו) אֶךְ-בְּכֹזֶר אֲשֶׁר

יבכר

תרגום אשכנזי רסח

פֶּעֶלְד וויעדער דעמיעניגען
צו, פֶּאָן וועלכעם ער עס גע-
קויפט האט, געהמליך דעם-
סען אייגענטהימליכעם גרונד-
שטיק עס איזט. (כה) אללע
שעטצונגען געשעהען נאך דעם
שקל דעם הוייליגטהומס, צוואַנג-

ציג גרה אויף יעדען שקל גערעכענט. (כו) דאָז ערשטגעבארענע שטיק, וועלכעם דורך

דיא

ר ש י

(כח) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל
ערכך שכתוב בו שקלים יהיה בשקל הקדש:
עשרים גרה. עשרים מעות כך היו מתחיל
ולאחר מכאן הוסיפו שות ואמרו רבותינו
ש מעה כסף לדינר עשרים וארבע מעות
לסלע

תרגום אונקלוס

יְרוּב חֲקֵלָא לְדוּבְנֵיה מִנְיָה לְדִדֵי לִיָּה
אַחְסַנְתָּ אֲרַעָא: (כה) וְכֹל פּוּרְסָנִיָּה יְהִי
בְּסֻלְעֵי קוֹדֶשָׁא עֲשָׂרִין מַעֲיָן יְהִי סְלַעָא:
(כו) בְּרַם בּוּכְרָא דִּי יַחְבֵּבְר קְרַם יִי בְּכַעֲרָא

ב א ו ר

הוא ביד ההקדש, ישוב השדה לאשר קנהו מאתו אינו מתחלק לכהנים, וכן אינו לאחוזת
לקונה מיד ההקדש, ולא תאמר שהדיוט הקונה מהדיוט מספר שני תבואות הוא מוכר, והשדה
יולא ביוכל כמבואר בפרשת בהר סיני, אבל הקונה מיד ההקדש הוא לו לחלוטין, אלא השדה
ישוב לאשר קנהו מאתו, ולפי שלפעמים קונה מיד קונה אחר, ושם תאמר שגורת הכתוב
הוא שישוב לאשר קנהו מאתו, הולכך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, שאין זה אלא אם הוא
אחוזת האיש שקנהו מאתו, אבל קנה מיד קונה ישוב לבעליו הראשונים שהוא אחוזתו, אבל
רש"י ז"ל פי' פן תאמר לאשר קנהו זה הלוקח האחרון מאתו, וזהו הגזנר לכך הולכך לומר
לאשר לו אחוזת הארץ: (כה) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש, כל ערכך שכתוב בו שקלים יהיה
בשקל הקדש, לשון רש"י ז"ל, הולכך לזה לפי שהערכין שמעריך הכהן, כגון והעריך הכהן
אותה בין טוב ובין רע (פסוק י"ג), וכן והעריבו הכהן בין טוב ובין רע (פסוק י"ג), הרי
מה שקולב הכהן כריך לתת, ומה לורך לומר מקרא זה, לכן פי' שמוסב על הערכין שקלבה
החורה במספר שקלים, כגון ערך נפשות וערך שדות, שהשקלים הללו הן שקל הקדש, שכל
שקל מהן הוא עשרים גרה, וכמו שפי' להלן במחלת השקל, ובפדיון הבכור, ובאותן שקלי
הקדש כן שקלי הערכין, ורא"מ ז"ל לא פי' כן: עשרים גרה, שם מטבע קטנה, אולי שעל
כן נקראת גרה מלשון מגוררות במגרה (מלכים א' ז' ט'), וכמו מעלת גרה (פרשה י"א ב'),
שהיא הנסירה, אבל שקל הוא מלשון משקל, ואינו מזומלם, וכמה מיני שקלים יש, הולכך
לומר ששקלים האמורים בערכין הכונה על שקל הקדש שיש בו עשרים גרה: (כו) אך בכור, לפי
הפסע אינו לומר בעבור שכל הפרשה הזאת מדברת מהקדשות לבדק הבית, וקראן בלשון הקדש
קדש לה', כמו ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' (פסוק י"ד), ואם משדה אחוזתו יקדיש איש
לה' (פסוק ט"ז), ועדיין לא נאמר שהבכור קרב למזבח, כי להלן כתוב קדש לי כל בכור
פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא (שמות י"ג ב'), ואפשר שיקדישו לבדק
הבית, לכן אמר בפרשה זו אך בכור אשר יבכר לה' בבהמה כמו שצויתך, לא יקדיש איש אותו,
כמו בית ושדה אחוזה, כי אם שור אם שה הוא הראוי למזבח, לה' הוא קרבן לה' הוא, ולבד
בבכור הולכך לומר כן, שאילו שאר הקרבנות שהם שקדוים בפיו לעולה לתטאת לאדם או
לשמים, כבר אמר למעלה ואם בהמה אשר יקריבו ממנו קרבן לה' וגו', אבל בכור שאינו אלא
קדוש מרחם, בא ללמדנו שאין קדושתו לבדק הבית, ובמשה תורה באר כל הבכור אשר יולד
בנקרך ובכאנך תקדיש לה' אלהיך לא תעבוד בכבור שורך (דברים ט"ו י"ט), כפי הפסע בא
ללמד שיקדישו בלאתו מרח' להיות בכור ואיקרב על המזבח בקדושת בכור, לא שימתין
וישתמש בו, ואח"כ יקריבו, אלא לא תעבוד בכבור שורך וגו', כי תקדישו מיד צפוך, וכן

דעת

תרגום אשכנזי

דיא ערשטגעצורט דעם עוויג
בען געוירדמעט איזט, קאן ניע.
מאנר הייליגען, עם וייא רינד
אדער קליינעס פֿיה, זאָ געהערט
עם אָהנעהין דעם עוויגען.
(כז) איזט עם איין אונריינעס
פֿיעה, זאָ ווירד עם אום דען

ב ה ק ת י כו

יבכר ליהוה בבחמה לא יקדיש
איש אתו אם שור אם שיה ליהוה
הוא: (כו) ואם בבחמה הטמאה
ופדה בערקה ויסקף תמשתו עליו

ואם
שעטצונגספרייו לאָז געקויפֿט, מאָן לעגט אָבער דען פֿינפֿטען טהייל דאָצו; ווירד עם אָבער
ניכט

תרגום אונקלוס

ר ש י

לא יקדיש גביר יתיה אם תור אם אימר
דיי הוא: (כו) ואם בבעירא מסאבא ויפרוק
בפורסניה ויסקף חומשייה עלוהי ואם לא

לסלע: (כו) לא יקדיש איש אותו. לשם
קרנן אחר לפי שאינו שלו: (כו) ואם בבהמה
טמאה וגומר. אין המקרא הזה מוסב
אל הזכור שאין לומר בכבו' בהמה טמאה
ופדה בערכך וממור אין זה שהרי אין פדיון
פטר חמור אלא טלה והוא מתנה לכהן
ואינו להקדש אלא הכתוב מוסב על ההקדש שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהור' שהוממה וכהן
דבר במקדיש בהמה טמאה לבדק הבית: ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן:
ואם

יחפרק
ואם

ב א ו ר

דעת רבי עקיבא דתניא מניין לנולד זכור בעדרו שמונה להקדישו שנאמר הזכר הקדוש, כן
נראה לי, אבל רש"י ז"ל פירש לא יקדיש איש אותו, לשם קרנן אחר לפי שאינו שלו, וכן אמר
רש"י ז"ל לא יקדיש איש אותו לקרנן אחר, כי הוא עלמו קדוש נכר לקרנן זכור והוה כדעת
ר' ישמעאל בבבביתא שאמר כתוב אחד אומר הקדוש ובתוב אחד אומר לא יקדיש, הא כיצד
אמר מעתה מקדישו אתה הקדש עליו ואי אתה מקדישו הקדש מונח, ואין הדרשה נגד פשט
הכתוב, שגם מסתרא שיה הזכור לכל הקדשות, שאי אפשר לשנותן מקרנן לקרנן. ורמב"ן
ז"ל כתב על דברי רש"י ז"ל והנכון שיאמר אין לורד להקדיש אותו, כי אם הוא שור או שה לה'
הוא מעלמו, והנה הוא כמו שלילות, ובמשה תורה שאמר תקדיש לה' אלהיך, ענינו שיהא
קדש ותנהג בו קדושה, ולא ידעתי מאין הפשיטו' הזה שאין לורד להקדיש אותו, אם רבותינו
אמרו שמונה להקדישו, וכן משמע מלפון קדש לי כל זכור, גם דבריו בפשטי הכתובים הללו
אינן מתוקנים: יבכר לה', אשר יולד ראשון שהוא לה', כמו שפירש להלן קדש לי כל זכור
כער כל רחם וגו', ומלת יבכר מבנין פועל, ומן הפעל מלאנו לחדשו יבכר (יחזק' מ"ז י"א),
יולד זכור פירותיו, וכן יבכר שנולד ראשון, ואמרו רבותינו ז"ל שבא ללמד שאינו זכור עד
אשר יבכר, כשכבר ילא מרחם אמו, אבל קודם שילא מרחם יכול להקדיש העובר אם זכר יהיה
לעולה או לשלמים שנדר להביא, מכאן אמרו מערימין על הזכור להפסיקו מכהן לשלם בו חובתו:
(כו) ואם בבהמה הטמאה, אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר בזכור בהמה טמאה
ופדה בערכך, וממור אין זה שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש,
אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה וכהן
דבר במקדיש בהמה טמאה לבדק הבית, לשון רש"י ז"ל, אבל לפי פשוטו של כתוב מוסב על
מקרא שלפניו, ומדבר בפטר חמור, שכן מצינו במקום אחר, ואת זכור הבהמה הטמאה
תפדה (במדבר י"ח ט"ו) ואינו אלא פטר חמור, וכמ"ס רמב"ם ז"ל (בבבביתא פ"ב ב' ג'), וכן
כאן ואם בבהמה הטמאה שהוא החמור, שראוי לו לפדותו בזה ולתת אותו לכהן, והחמור
מותר לבעליו, ואם אינו פודהו בזה נאמר וערפתו (שמות י"ג י"ג), שיהרגו בקופץ ואם
לא פדהו בזה, אלא הקדישו לבדק הבית, קדושת הקדש חל עליו, ולריך שיפדנו כפי שווי
בערכך ויוסיף חומש, ואם לא יגאלנו הוא עלאו ימכר לאחרים, ולריך שיתן גם לכהן שה פדיונו,
ולא

וְיִגְאֵל וְנִמְכַר בְּעֶרְכָּךְ:
(כח) אֵךְ כָּל-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם אִישׁ
לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם
וּבְהִמָּה וּמִשְׁדֵּה אֶהְיֶתָּה לֹא יִמְכַר
וְלֹא יִגְאֵל כָּל-חֶרֶם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים

ניכט איינגעלעזט, זא קאן
מאן עס פיר דען שעטצונגס-
פרויז פֿערקויפֿען. (כח) אַל-
לעס פֿעריבאנטע אבער, וועל-
כֿעס יעמאנד דעם עוויגען נז
עהרען אן מענשע; עֿיעה אָדער
אייגענטהימליכעס גרונדשטיק,
אַלס פֿערבאַנטעס גוט וויד-
מעט, זאַלל וועדער פֿערקויפֿט

הוא

נאך איינגעלעזט ווערדען, אַללעס פֿערבאַנטע איזט איין הייליגטהום דער ערשטען
קלאַס=

ר ש י

תרגום אונקלוס

יִתְפָּרֵק יְיָדָבָן בְּפוֹרְסָנִיהּ: (כח) בְּרִם כָּל
חֶרְמָא דִּי יִחְרִים גְּבַר קָדָם יְיָ מִכָּל דִּי לִיהּ
מֵאֲנִשָּׂא וּבְעִירָא וּמְחַקְלָא אַחֲסִנְתִּיהּ לֹא
יְיָדָבָן וְלֹא יִתְפָּרֵק כָּל חֶרְמָא קֹדֶשׁ קֹדָשִׁין

הוא

ואס לא יגאל. על ידי בעלים: ונמכר
בערכך. לאחרים: (כח) אך כל חרם וגו'.
נחלקו רבותינו בדבר יש אומרים סתם
חרמים להקדש ומה אני מקיים כל חרם
בישראל לך יהיה בחרמי כהנים שפירש
ואמר הרי זה חרם לכהן ויש שאמרו סתם
חרמים לכהן: לא ימכר ולא יגאל. אלא
יחן לכהן לדברי האומר סתם חרמים מפרש
חרמים לבדק הבית מפרש מקרא זה בחרמי כהנים
שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון עד
שיבואו ליד כהן וחרמי גבוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לבדק הבית
מביא ראיה מכאן והאומר סתם חרמים לכהנים מפרש כל חרם קדש קדשים הוא ללמד שחרמי
כהנים חלים על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין אס נדר
נותן דמיהן ואס נדבה נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עבדיו ואפחותיו הכנעניים:
כל

ב א ו ר

ולא תאמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו, שהרי גוף הזמור שלו הוא, ואין לכהן עליו אלא
שה, וכשנותן לו השה יהיה הזמור לבעליו, כך נראה לי, ולא מלאתי בהלכות סתיית דבר
זה, גם לדעת רמב"ן ז"ל סמוך למקרא שלפניו, שאם הקדיש פטר חמור ופדה בערכך, ומקרא
שלמעלה מדבר בנהמה עמאה ממש, גם מטהורה בעל מוס אשר לא יקרינו ממנו קרבן לה',
וכמ"ש (פסוק י"א): ואם לא יגאל, על ידי הבעלים: ונמכר בערכך, לאחרים בלי חוספות
חומש על הערך: (כח) אך כל חרם, נחלקו רבותינו בדבר, יש אומרים סתם חרמים להקדש,
ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר י"ח י"ד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי
זה לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהן: לא ימכר ולא יגאל, אלא יחן לכהן, לדברי האומר
סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה לסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לבדק הבית,
מפרש מקרא זה בחרמי כהנים שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון עד שיבואו ליד כהן,
וחרמי גבוה נפדים, כל זה מפי' רש"י ז"ל, ודבריו מפורשין במשנה ובברייתא, ואם כן מקדיש
לבדק הבית או מחרים לבדק הבית דין אחד להם, ואעפ"י שמלת חרם הוא על גוף הדבר,
שה עכמו לשון חרם, הואיל ואין שייך לבדק הבית כי אס מעות, על דעת זה החרים
שיפלו המעות לבדק הבית, אבל חרמי כהנים שהן חרם גמור שמדבר ממנו בכסוק זה, גוף
הדבר מוחרם לא ימכר ולא יגאל, אלא לכהן הוא לעשות בו בחפזו, ומשנא ליד כהן הרי הוא
כחולין: כל חרם קדש קדשים הוא לה', לפיכך החמיר הכתוב בחוב, אעפ"י שהוא לכהן,
כי המחרים לשמים, ואפילו למי שאמר שאין החרם לכהנים עד שיכרוז לכהן, כוונת המחרים
להוליא דבר זה מרשות חול להיות קדש לה' ולמשרתי ציחו, נעשה הדבר קדש קדשים בעולה
ובתעלות, ולכן כל זמן שהוא תחת יד המחרים, אסור בו נמו בדבר שהוא ק'ק, אלא שהוא
ב"ה

תרגום אישכנזי

בחקתי כו

הוא ליהוה: * (כט) כל-הרם אשר יחרם מן-האדם לא יפדה מות

קלאססע, אונד אוזט דעם עוויגען. (כט) איין יעדער מענש, דער אלס איין פערבאננטער פעראורטהיילט ווארדען, קאן ניכט לאַנגעקויפֿט ווערדען זאגן

יומח

ר ש י

תרגום אונקלוס

הוא קדם יי: (כט) כל חרמא די יתחרם מן אינשא לא יתפריק אתקמלא יתקמיל: וכל

(כט) כל חרם אשר יחרם וגו'. היות ליהרג ואמר אחד ערכו עלי לא אמר כלו: מות יומ'. הרי הוא הולך למו' לביכך לא יפדה אין

ב א ו ר

ב"ה נתן את החרמים מתנה לאהרן, כמו שאמר כל חרם בשהאל לך יהיה כמו שנתן להם משלחנו בשר הקרבנות וכן התרומה, וביד הכהנים נעשה כשהם ויואל לחולין, ויוכל המחרים לקנותו מידם, ואולי גם המחרים לבדק הבית, המועל בו קודם פדיון עונשו קשה מן המועל בשאר הקדש, ולכן בכל הפרשה חלל ההקדשות אמר קדש לה', ואצל החרם אמר קדש קדשים היא לה', אבל רבותינו ז"ל למדו מזה שחרם קל על קדש קדשים ועל קדשים קלים, כמו ששנינו (ערכין פ"ח ו'): מכל אשר לו, דבר שקנויה לו קנין הגוף, כמו מטלטלין ושדות ובהמה ועבדו ושפחתו הנובעים, שהן כלם קנין כסף, וכמ"ש נפיל' וכהן כי יקנה נפש קנין כספו (פרשה כ"ב י"ח) ועליהן אמר כאן מכל אשר לו מאדס ובהמ' ומשדה אחוזתו, ולפי שהן כנסף חל עליהן קדושת דמים, ולכן כשהחרים להקדש ופדיון וממכרו, וכשהחרים סחם או לכהנים משבחו ליד הבהן הן כסבו של כהן וחולין גמורים, ויוכל לקנותן מיד הבהן אבל אין אדם מחרים דבר שאינו שלו, כגון שהחרים בנו ונתו ועבדו ושפחתו העבדים או שדה מקנתו, שאין גופן שלו חס החרים לא אמר כלום: (כט) כל דרם, לפי הפשט בפסוק שלפניו דבר חס יחרם איש מכל אשר לו, וכאן לא אמר מכל אשר לו אלא אשר יחרם מן האדם, שהחרם גוף האדם, לא בעבור שהוא מקנה כסף אלא שהחרים אותו שהכח בידם להחרים גוף האדם לשמים, והוא חרם מלך וב"ד הגדול שמורה לשמוע אליהן, ונאמר כל איש אשר ימרה את פיך יומת (יהושע א' י"ח), וכן והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הנהן וגו' ומת האיש ההוא (דברים י"ז י"ב), ואם המלך וב"ד הגדול הסכימו שמי ומי העושה זאת יחרם לה', חל החרם על גוף העושה, ואין לו פדיון דמים, אלא מות יומת, וכן מצינו שורה יהושע ביריחו והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה לה' רק רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה בבית וגו' (יהושע ו' י"ז), לכן אפילו הנמלאים בה מעמים אחרים שאין עליהן גזרת לא תחיה כל גשמה חרם הם ומות ימותו, ונאמר וכל כסף וזהב וכלי נחושת וברזל קדש הוא לה' אונר' ה' יבא (שם שם י"ט), וכן וידר ישראל נדר לה' ויאמר חס נתן נתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם (במדבר כ"א ז'), ונאמר וישמע ה' בקול ישראל ויתן את הכנעני ויחרם אתהם ואת עריהם (שם שם ג'), הרי שהמלך והעדה יכולת בידם להחרים גוף האדם לשמים אין לו תקנה ואין פדיון, אלא מות יומת, אבל כסף וזהב שהם מחרמים יבא לאונר' בית ה', ועל זה אמר גל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת, ונאמר וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעלת השמים והזקנים יחרם כל רבושו והוא יבדל מקהל הגולה (עזרא י' ח'), המרימו לבד רבושו לא בעליהן, שאם חזרמו גם האדם היו חייבים מיתה, אבל כו' שידל מקהל הגולה, וזה ה' הענין בשאול והונתן, שביום מלחמה אמר חרור האיש אשר יחבל להם עד הערב ונקמתי מאויבי (שמואל א' י"ד כ"ו) שהיה זה חרם בעלת המלך והשרים, וכאשר שגג הונתן ואכל היה נהרג, לפי שאין פדיון לחרם אשר יחרם מן האדם, לולי שהלילוהו העם ואמר ויפדו העם את יונתן ולא מת (שם שם מ"ט), ועיקר דבר זה למדתי מפי' רמב"ן ז"ל, והוא גם דעתו בפשט הנחוב הזה, והוסיף לומר שאנשי יבש גלעד שעברו על שנועת הקהל ולא באו אל הצלפה, והובו כלם לפי חרב כנזכר בנחוב, אין הסברא נוחנת שעשו כל עדת ישראל רעה גדולה כו' להמית אנשים רבים מישראל שאינן חייבים מיתה, ופנחס היה שם, ועל פיו נעשה הכל, אבל שנועת העדה

ב ח ק ת י כו

יומת: (ו) וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ
מִזְרַע הָאָרֶץ מִפְּרֵי הָעֵץ לַיהוָה
הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: (לא) וְאִם-גָּאֵל
יִגָּא אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יִסַּף

עליו

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י ר ע

וְאִנְדַּעְרוֹן מוֹם שְׁטַעֲרַבְעוֹן: (ל) אֵל-
לַע צַעֲהַנְטַעֲן דַּעַם לְאַנְדַּעַם,
פֶּאָן זַאֲמַט אֹונְד בּוּימִפֶּרִיבְטַעֲן,
זִינְד דַּעַם עוּוּיַעֲן, אֵלֶם אִיִּין
הִיִּילִינְטַהוּם, דַּעַם עוּוּיַעֲן צו
עֵהֲרַעֲן: (לא) וּוּיִלֵּל יַעֲמַאֲנְד
פֶּאָן זִינְעַם צַעֲהַנְטַעֲן עֲטוּוּאָם
לְאַזְקוּיַעֲן, זַא מוֹם עַר דַּעֲן
פִּינַפֶּה

ר ש י

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י ר ע

(ב) וְכָל מַעֲשֵׂר אֶרֶץ מִזְרַע דָּאֶרְעָא
מִפְּרֵי אֵילָנָא דִּי הוּא קוֹדֶשָׁא קֹדֶם יי:
(לא) וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבַר מִמַּעֲשָׂרֵיהּ
חומשיה

אין לו לא דמים ולא ערך: (ל) וכל מעשר
הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע
הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש ויילנהר: לה'
הוא. קנאו השם ומשולחנו כזה לך לעלות
ולאכול בירושלי' כמו שנאמר' ואכלת לפני ה'
אלהיך מעשר דגןך תירושך וגומ' (דברים
י"ד): (לא) ממעשרו. ולא ממעש' חבירו. הפודה מעשר של חבירו אין מוסיף חומש ומה היא גאולתו
כדי להחירו באכילה בכל מקום והמעות יעלה ויאכל בירושלים כמו שנאמר ונתת בכסף וגומר (שכ):
תחת

ב א ו ר

הוא החרם, שאמר עליו כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת, וכן מלא הרב
ז"ל באגדה בילמדנו תניא ר' עקיבא אומר החרם הוא השנועה והשנועה היא החרם, אנשי
יבש גלעד עברו על החרם ונתחייבו מיתה, ואמר הרב ז"ל עוד שזה היה טעותו של יפתח,
כי חשב כמו שנגיד ישראל ויכל להחרים, והעובר על חרמו יומת, כן צידו לדור לעשות מאי
או אשה עולה או זבח לה' ויחול הנדר, וטעה טעות גדולה, כי החרם יהיה על המורדים
לכליתם או על העובר תקנתם וגזרתם, שתקנו ושגזרו לכבוד השם, לא חלילה לעולה או
לזבח, כי תועבת ה' היא, וכמו שבארנו (פרשה ב' י"ג), לכך אמרו במ"ר שאפילו הקדש דמים
לא היה חייב, והדברים צרורים. וכש"ז ז"ל פי' כל חרם אשר יחרם, היולא ליהרג ואמר
אחד ערכו עלי לא אמר כלום, כי מות יומת, הרי הולך למות לפיכך לא יפדה, אין לו לא
דמים ולא ערך, ואמר רמב"ן ז"ל שרבותינו נחלקו בדבר, יש דורשים כן, ויש מהם אומרים
שהיא אזהרה לשייבי מיתות שאין לוקחין מהן כפר לפטרן, ושיתכן לדעתם ז"ל שהכתוב כולל
דברים רבים, כמו לא תאכלו על הדם (פרשה י"ט כ"ו) וכמו שבארנו שם, וכמו לא יומתו
אבות על בנים וגו' (דברים כ"ד ט"ז), שדורשים אותו בפיסול עדות הקרובים, ומפורש בכתוב
עוד רק את בנייהם לא המית בכתוב בספר תורת משה אשר לזה ה' לאמר לא יומתו אבות על
בנים ובנים לא יומתו על אבות (ד"ה ב' כ"ה ד'), וכן מקרא כל חרם וגו' יכלול דין המעריך
מחויב מיתה, ודין חרם מלך וב"ד הגדול: (ל) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ, במעשר שני
הכתוב מדבר, שנקרא קדש לה', שצריך לאכול אותו או כסף פדיונו בירושלים, אבל מ"ר
שיתן לבן לוי אשר שנטלה הימנו תרומת מעשר, הרי הוא חולין גמורין, כמו שכתוב ונתשב
לכם תרומתכם כדגן מן הגורן ובמלאה מן היקב (במדבר י"ח כ"ו): מזרע הארץ, דגן: מפרי
העץ, כמו ומפרי העץ, שהו' התירוש והיילנהר: לה' הוא, קנאו השם, ומשלחנו כזה לך
לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר' ואכלת לפני ה' אלהיך וגו' מעשר דגןך תירושך וגו'
(דברים ל"ד כ"ג), לשון רש"י ז"ל, כלומר שאינו לה' ממש כהקדשות וש אסור עליך, אלא שהוא
נתן אותו לך שתאכלנו בשמחה בעיר הקדש בירושלים, ואולי שעל כן הוסיף קדש לה' לפרש
אמרו לה' הוא שאינו לה' ממש ואסור לזרים, אלא שאין דינו כחולין הנאכלין בכל מקום, אך
קדש לה' להאכל לפני מן החומה: (לא) ואם גאל יגאר איש ממעשרו, ולא ממעשר חבירו,
הפודה מעשר של חבירו אינו מוסיף חומש, ומה היא גאולתו כדי להחירו באכילה בכל מקום
והמעות

פִּינְפִטְעוֹן טְהִיל הַיְיָ וְעַטְצֵעוֹן. (לג) דִּיא צַעֲהֵנְטֵעוֹן פֶּאָם רִינְד־ פִּיעֵה, אֹנֶר קִלְיִנְפִיעֵה. זָא וויא עם אונטער דעם שטאַבע

עליו: (לג) וְכָל־מַעֲשֵׂר בְּקֶרֶב וְצֵאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט

העשירי

דורב= ר ש י

תרגום אונקלוס

(לג) תחת השבט. כשצא לעשרן מוליאן צפתח זה אשר זה ועשירי מכה בשבט לזוועה בסיקרא להיות ניכר שהוא מעשר כו

חֲמוֹשִׁיהַּ יוֹסֵף עֲלוֹהֵי: (לג) וְכָל־מַעֲשֵׂר הַזֶּרֶן וְעָאן כָּל דִּי יַעֲבֹר תַּחַת חַוְטָרָא עֲשִׂירָאָה יְהִי

ב א ו ר

והמעוה יעלה ויאכל בירושלים כמו שאמר ונתתה בכסף (שם שם כ"ה), מפיוז רש"י ז"ל, וא"כ מה שחסר להלן במשנה תורה נאמר כאן שכפיסדה לריך שיוסיף חומש, וזכר בפרשה זו לפי שמדברת בהקדשות שהגואל לעלמו לריך שיוסיף חומש שכן הדין במעשר לפי שהוא קדש לה', בזהתתי להלן ברחוק מקום לפדותו בכסף, לריך הוספת חומש: (לג) וכל מעשר בקר וצאן, לא מלינו בתורה מלזה מסורשת לעשר מעשר בהמה שנה שנה וכמו שפירש במעשר התבואות עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה (שם שם כ"א), ובברייתא דת"כ אמרו מניין שמעשר בהמה באומר עשר שאמר העשירי יהיה קדש, ור' יוסי הגלילי לומד ממה שאמר בזכור והעברת כל כטר רחס, וכאן נאמר כל אשר יעבור תחת השבט, ורבי למדו מן אלה המלות הסמוך לו, ור' עקיבא למד עשר תעשר בשני מעשרות מדבר מעשר תבואות ומעשר בהמה, ואשוב שיטת ר' עקיבא היא פשוט המקרא שאמר עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה (שם שם כ"א) לדעתי לזה במקרא זה על שתי המעשרות, כי מלת זרעך על זרע הארץ ועל זרע הבהמה, וכן מלת תבואות על שתיהן, כי הדגן והבהמות תבואותיו של אדם הן, שמביאין לו הון ועושר, כמו להוסיף לכם תבואתו (פרשה י"ט כ"ה), ועל שתיהן אמר היוצא השדה שנה שנה שאם על זרע השדה יאמר היוצא משדך, או אשר תוליא שדך, אבל היוצא השדה ענינו כל היוצא על פני השדה למראה עיני האדם מדי שנה בשנה, זרעים שלמחו מדש יולאים על פני השדה וכן ולדי הבהמה שולדו מדש יולאין על פני השדה, ואחריו פי' דין שתיהן, על זרע הארץ אמר ואכלת לפני ה' אלהיך וגו' מעשר דגנך תירושך וינהרך, ועל מעשר בהמה אמר ובכורות בקרך וצאנך, שאין זה על בכורי פטר רחס לבד שהרי הכבור נאכל לכהנים, אבל בולל בכור ומעשר, וקרא גם למעשר בזכור לפי שהוא החשוב מכל העדר, שנעשה קודש לה' בדרך חף אני בכור אתנהו (תהלים פ"ח כ"ח), וכן פרשה י"ב י"ז) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך תירושך וינהרך ובכורות בקרך ולאנך וגו', סמך שזי המעשרות מעשר זרע הארץ ומעשר הבהמה הנאכלין לכל אדם, ועוד הולך לקראן בכורות לפי שמדבר על המוצתרים שבמעשר, שהן להקרבה והבשר נאכל לבעלים, כי לפי שהמעשר חל על חם ובעל מוס ומזהם וכיוצא שפסולין לזבח כמה שכתבנו (פסוק ל"ג), לכן כאן שמדבר על ההקרבה הולך לקרוא אוחז ובכורות בקרך ולאנך, כך נראה לי: כל אשר יעבור תחת השבט, אעפ"י שקראתים בכורות בקרך ולאנך, אל תאמר שהמעשר לריך להיות ממכור העדר, אלא יהיה מכל אשר יעבור תחת השבט בין שמינה בין חוה בין חם בין בעל מוס, תמיד העשירי יהיה קדש לה', ולא יקראו בכורות הבקר והלאן, רק לפי שנעשו קדש: תחת השבט, כמו שזכרנו (בכורות דף נ"ח ע"ב) כיצד מעשרן בונסן לדיר ועושה להן פתח קטן, כדי שלא יהיו שנים יבולים ללאת באחד, ומונה בשבט א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט', והיוצא עשירי סוקרו בסקרא ואומר הרי זה מעשר, לא סקרו בסקרא ולא מנאום בשבט, או שמנאום רבובים או עומדים הרי אלו מעושרים, היה לו מאה ונטל עשרה עשרה ונטל אחד אין זה מעשר ר' יוסי ברבי יהודה אומר הרי זה מעשר, ובכתוב הסמוך אפרש בעו"ה: יהיה קדש לה', לקרב למוצח דמו ואימוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נתנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מלינו שיהא בשרו ניתן לכהנים, לשון רש"י ז"ל, וכפי מה שפרשנו למעלה מפורש בכתוב שבשר המעשר נאכל לבעלים בירושלים נאמרו ואכלת לפני ה' אלהיך וגו' ובכורות בקרך ולאנך, וכן

ב ח ק ת י כו

הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה: (לג) לֹא יִבְקַר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יִמִּירֵנוּ וְאִם הִמָּר יִמִּירֵנוּ וְהָיָה הוּא וְתַמּוּרְתּוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: (לד) אֱלֹהֵי הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:

ח ז ק

תרגום אשכנזי רעא

דורכגעהט, זאלל דאז צעהני טע שטיק דעם עוויגען געהיי ליגעט ויין. (לג) טאן זאלל קיינען אונטערשיעד מאכען, צווישען גוטעם אונד שלעכט טעם, אונד ניכטס אומטוישען, טוישט טאן עס אבער אום, זא מוס עס זעלבסט אונד דאז דאפיר געטוישטע שטיק הייליג בלייבען, אונד ניכט לאזגע קויפט ווערדען. (לד) דיעזעס זינד דיא געבאטע, וועלכע

דער עוויגע אס בערגע סיני דעם משה פיר דיא קינדער ישראלים אויפגעטראגען.

תרגום אונקלוס

ר ש י

כן עושה לטלאיס ולעגלי של כל שנה ושנה: יהיה קדש. ליקרב למזבח דמיו ואמוריו והבש' נאכל לבעלים שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה ולא מנינו שיהא נתן בשרולכהנים: (לג) לא יבקר וגו' לפי שנת' (שם י"ב) כל מבחר נדריכם יכול יהא בורר ומוליא את היסה תלמוד לומר לא יבקר בין טוב ולרע בין תם בין בעל מוס חלה עליו קדושה ולא שיקרב בעל מוס אלא יאכל בתורת מעשר ואסור ליגוז וליעבד:

יהי קודשא קדש יי: (לג) לא יבקר בין טוב לבישו ולא יחלפיניה ואם חלפא יחלפיניה ויהי הוא וחלופיה יהי קודשא לא יתפריק: (לד) אלין פקודיא די פקיד יי ירת משה לוח בני ישראל בטורא דסיני:

ב א ו ר

ובן מקרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': (לג) לא יבקר, לפי שאמר כל מבחר נדריכם (פרשה י"ב י"ח), יכול יהא נודר מוליא את היסה, ת"ל לא יבקר בין טוב לרע בין תם בין בעל מוס חלה עליו קדושה, ולא שיקרב בעל מוס אלא יאכל בתורת מעשר ואסור ליגוז וליעבד, לשון רש"י ז"ל, ואשר לומר שזב על מקרא שלבניו שאמר כל אשר יעבור תחת השבט, מי שילא עשירי הוא קדש, לא שיכנוס לדיר לבקר עדרו להפריש המובחרים למעשר, ואם עושה כן אינו קדוש בקדושת מעשר, ולפי שאמר העשירי סוכרים חכמים שאין זה אלא על ידי מנין, או תחת השבט או שמאס רבולים או עומדים, אבל נטל י' ממאה או ח' מעשרה ולא מנה אינו קורא עליו העשירי, ור"י ברבי יהודה סובר שלא הקביל הכתוב רק שלא יבקר בין טוב לרע, אבל אם נטל י' ממאה או ח' מעשרה באומד אינו שיגיעו לידו הרי זה מעשר: ולא ימירנו, לפי שמעשר בלי נקור אפשר שהיה העשירי חולה או בעל מוס, וימירנו בשם טוב, על כן הזהיר ולא ימירנו: ואם המר ימירנו, יהיו שניהן קדש האחת להקריב, ובעלת המוס שתאכל בתורת מעשר, אבל על לא יבקר לא אמר דבר, לפי שאין המעשר חל עליו כלל וזכרין לחזור ולעשר כהלכה: והיה הוא, פרשנו למעלה (פסוק י'): לא יגאל, וכן לא יגאל, שמה תאמר אם ילא בעל מוס, הנעלים יגאלו אותו מיד ההקדש בתוספת חומש, שהרי אין עליו אלא קדושת דמים, ויכניסו הנהמות פעם שנית לדיר להעבירן תחת השבט, אלא שזה שילא עשירי הוא המעשר בין תם בין בעל מוס, ונפטרו אותן שילאו מן המעשר: (לד) אלה המצוות, מכות ה' הם אלה אשר נטעו לישראל ביד משה, לא אחרות, וכש"ש רבותינו ז"ל אלה המלות, שאין נביא ראוי לחפש דבר מעתה: אשר צוה וגו', שלא קם נביא כמוהו לקבל חקים ומשפטים עם כל הלכותיהן ופרטיהן באור נבואתו: אל בני ישראל, הקדושים לקבל חקי אלהים ותורותיו: בהר סיני, כלס נאמרו לו בסיני כשהיה עם ה' לזם לא אכל ומים לא שתה, וחזר בת"מ וכוהו בלשון שיאמר כל מלוה לישראל, ובלשון שיכתבנה בתורה, וכש"ש (פרשה ז' ל"ט). וה' יאיר עינינו באור תורתו, ויראנו בישועתו אמן:

ויקרא שמנה מאות וחמשים ותשעה נטף סימן. וחציו והנניע
 בכשר הזכ, ופרשיותיו עשרה, בא גד סימן. וסרריו כ"ג, ובחורתו יהגה יומם
 ולילה סימן. ופרקיו כ"ז, ואהיה עמך ואברכך סימן. מנין הפתוחות שתים
 וחמשים, והסתמוות ששוארבעים, הכל שמנה ותשעים פרשיות

ויקרא שמנה מאות וחמשים ותשעה נטף סימן. וחציו והנניע
 בכשר הזכ, ופרשיותיו עשרה, בא גד סימן. וסרריו כ"ג, ובחורתו יהגה יומם
 ולילה סימן. ופרקיו כ"ז, ואהיה עמך ואברכך סימן. מנין הפתוחות שתים
 וחמשים, והסתמוות ששוארבעים, הכל שמנה ותשעים פרשיות

ד

מזוזת ירושלים

ויקרא שמנה מאות וחמשים ותשעה נטף סימן. וחציו והנניע
 בכשר הזכ, ופרשיותיו עשרה, בא גד סימן. וסרריו כ"ג, ובחורתו יהגה יומם
 ולילה סימן. ופרקיו כ"ז, ואהיה עמך ואברכך סימן. מנין הפתוחות שתים
 וחמשים, והסתמוות ששוארבעים, הכל שמנה ותשעים פרשיות

דודי צח ואדום סימן

ויקרא שמנה מאות וחמשים ותשעה נטף סימן. וחציו והנניע
 בכשר הזכ, ופרשיותיו עשרה, בא גד סימן. וסרריו כ"ג, ובחורתו יהגה יומם
 ולילה סימן. ופרקיו כ"ז, ואהיה עמך ואברכך סימן. מנין הפתוחות שתים
 וחמשים, והסתמוות ששוארבעים, הכל שמנה ותשעים פרשיות